

UNITAT 2: FORMES JURÍDIQUES D'EMPRESSES

Una **empresa** pot ser, segons la seva forma jurídica, una **empresa individual** o bé una **empresa de socis o societària**. L'empresa individual és un tipus d'empresa que té personalitat física, és a dir, que és propietat d'una persona. Aquesta modalitat d'empresa es pot classificar en, d'una banda, **empresari o empresària individual** i, de l'altra, **societat civil privada**.

L'**empresari o empresària individual** és una persona física que realitza, en nom propi i mitjançant una empresa, una activitat comercial, industrial o professional. Per fer-ho és necessari que sigui major d'edat i que tingui plena disponibilitat dels béns propis. Aquesta figura implica el control total de l'empresa per part del propietari, que dirigeix personalment la seva gestió i respon dels deutes contrets davant de terceres persones amb tot el seu patrimoni present i futur. Per constituir aquest tipus d'empresa no fa falta un capital mínim i la raó social –és a dir, el nom de l'empresa– ha de ser la del titular.

La segona forma de societat que té personalitat física és la **societat civil privada**. Aquest tipus de societat es basa en un contracte pel qual dues o més persones s'obliguen a posar en comú diners, béns o indústria, amb la voluntat de repartir-ne els guanys. Aquestes societats, que tenen responsabilitat il·limitada i personal davant de terceres persones, es constitueixen mitjançant un document privat i es regulen per les disposicions de la comunitat de béns. No hi ha cap límit de capital i la raó social pot ser qualsevol nom elegit pels socis. A més, els socis civils tributen mitjançant l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), ja que el benefici de l'empresa es considera individual, perquè actuen com a persones físiques.

Un cop definida l'empresa individual, cal parlar de l'**empresa societària**, que és una empresa amb personalitat jurídica, és a dir, que adquireix una personalitat pròpia diferent de la dels seus propietaris. Les empreses societàries poden classificar-se en societats civils públiques, societats mercantils i societats d'interès social.

La **societat civil pública** té el mateix objectiu i les mateixes característiques que la societat civil privada, però els pactes entre els socis són públics i es constitueixen mitjançant escriptura pública atorgada davant notari.

El segon tipus d'empreses societàries són les **societats mercantils**, que són societats formades per diverses persones que reuneixen un fons patrimonial comú per col·laborar en l'explotació d'una empresa amb la finalitat d'obtenir-ne un benefici i participar en el repartiment dels guanys.

Dins de les societats mercantils es pot diferenciar entre les **societats personalistes**, com la col·lectiva i la comanditària simple, i les **societats capitalistes**, com la comanditària per accions, la de responsabilitat limitada, l'anònima i la laboral.

I encara hi ha un tercer tipus d'empreses societàries: les **societats d'interès social**, que són societats que no pretenen obtenir un benefici, sinó satisfer les necessitats comunes dels seus membres. Les societats cooperatives en serien un bon exemple.

Un cop s'ha parlat de l'empresa societària, cal fer esment de la societat mercantil, on hi ha la societat col·lectiva, les principals característiques de la qual són que el nombre mínim de socis per a la seva constitució és de dos; que tots els socis intervenen en la gestió de l'empresa; que els socis responen del deute social de forma solidària i il·limitada; que no hi ha un capital social mínim; que la raó social ha de ser el nom de tots els socis o el d'un d'ells seguit de l'expressió «i companyia»; i, finalment, que tributen l'impost de societats.

Economia de l'empresa. Batxillerat 1

Ara bé, dins de les societats mercantils també hi ha la **societat comanditària simple**. En aquesta societat existeixen dos tipus de **socis**: els **col·lectius**, que intervenen en la gestió i responen de manera personal, solidària i il·limitada, i els **comanditaris**, que realitzen una aportació econòmica a la societat i participen únicament dels resultats econòmics de l'empresa sense intervenir en la gestió i amb una responsabilitat davant tercers limitada al capital aportat. En aquesta societat el nombre mínim de socis és de dos; cal tenir en compte, també, que la condició de soci no es pot transmetre lliurement sense el consentiment dels altres socis; a més, no hi ha capital mínim per a la seva constitució, la raó social està formada pel nom de tots els socis col·lectius seguits de l'expressió «societat en comandita» i tributen per l'impost de societats.

Un tercer tipus de forma jurídica corresponent a les societats mercantils és la **societat comanditària per accions**. En aquest cas, a diferència de l'anterior, s'inclou dins de les societats capitalistes. El seu capital social està dividit en accions i necessita un nombre mínim de dos socis comanditaris i un de col·lectiu, que serà qui gestionarà l'empresa. El capital mínim exigít és de 60.000 euros, un capital que, en el moment de la constitució de l'empresa, ha d'estar totalment subscrit i desemborsat, com a mínim, en un 25%. En aquest cas, la raó social pot ser qualsevol nom elegit seguit de l'expressió «societat comanditària per accions» i tributarà per impost de societats.

Un altre tipus de societats mercantils és la societat de **responsabilitat limitada**, una societat de caràcter capitalista que necessita, almenys, un soci. Entre els drets d'aquests socis hi ha el de participar en el repartiment de beneficis i en el patrimoni de la societat en cas de liquidació, el de tempteig en l'adquisició de les participacions de socis sortints, el de participar en les decisions socials i de ser elegit com a administrador, i, finalment, el d'informació en els períodes establerts en les escriptures. Una altra característica de la societat de responsabilitat limitada és que la responsabilitat dels socis és limitada al capital aportat, que ha de ser de 3.000 euros. En aquest cas, la raó social ha d'estar formada pel nom seguit de l'expressió «societat de responsabilitat limitada» o bé «societat limitada». Aquestes societats tributen per l'impost de societats.

D'altra banda, entre els principals tràmits per a la seva constitució l'empresa de responsabilitat limitada s'haurà de constituir en escriptura pública, la qual haurà d'estar inscrita en el termini de dos mesos al Registre Mercantil. En l'escriptura de constitució hi haurà d'aparèixer la denominació de la societat, l'objecte social, el domicili social, el capital social, la manera d'organitzar l'administració, així com els altres pactes lícits i les condicions especials que els socis creguin convenients establir.

Quant als principals òrgans d'aquest tipus de societat hi ha la **Junta General**, que és l'òrgan de deliberació i decisió, i els **administradors**, que administren l'empresa.

Seguint amb els tipus de societats mercantils, n'hi ha una que té unes característiques similars a les de la societat limitada, però amb certs avantatges: es tracta de la societat limitada nova empresa. La **societat limitada nova empresa** és un tipus especial de societat limitada creada per facilitar la creació d'empreses de tipus pime o microempreses. Entre les seves principals característiques hi ha el fet que el nombre màxim de socis és de cinc i que el capital social va dels 3.012 euros als 120.202. La denominació ha de ser els cognoms i el nom d'un dels socis més un codi alfanumèric únic. A més, cal que hi figuri l'expressió «societat limitada nova empresa». Entre els avantatges cal citar el fet que rep ajudes fiscals i facilitats comptables, així com importants facilitats per continuar la seva activitat com a societat de responsabilitat limitada.

Quant a les seves característiques principals destaca la possibilitat de realitzar els tràmits de constitució i posada en marxa per mitjans telemàtics; d'aquesta manera s'eviten els desplaçaments de l'emprenedor i s'aconsegueix un estalvi important de temps i de costos mitjançant el **document únic electrònic (DUE)**. A més, però, també existeix la possibilitat de constitució pel procediment presencial amb els mateixos temps de resposta per part notaris i

Economia de l'empresa. Batxillerat 1

registradors i el fet que no cal portar llibre de registre de socis. Pel que fa als òrgans, aquests són els mateixos que els de les societats limitades.

Segurament, el tipus de societat mercantil més coneguda és la **societat anònima**. La **societat anònima** consisteix en una empresa purament capitalista. Aquest tipus de societat mercantil és la que s'adapta millor a les grans empreses. Entre les seves principals característiques trobem que pot tenir un o més socis, la responsabilitat dels quals es limita al capital aportat. El seu capital està dividit en accions i ha de ser, com a mínim, de 60.000 euros en el moment de la seva constitució, instant en el qual haurà d'estar totalment subscrit i desemborsat, com a mínim, en un 25%. D'altra banda, la transmissió de les accions és lliure, la raó social ha d'estar formada pel nom de la societat seguit de l'expressió «societat anònima» i tributen per l'impost de societats.

Quant als principals tràmits per a la seva constitució, la societat anònima s'haurà de constituir en escriptura pública, que ha de ser inscrita en el termini de dos mesos al Registre Mercantil. En l'escriptura de constitució hi haurà d'aparèixer la denominació de la societat, l'objecte social, el domicili social, el capital social, el nombre d'accions, la manera d'organitzar l'administració i els altres pactes lícits i les condicions especials que els socis creguin convenient establir.

Pel que fa als principals òrgans de les societats anònimes cal destacar la **Junta General** d'accionistes i els **administradors**. Els accionistes, que tenen la propietat d'una o més accions de l'empresa, i, per tant, en són propietaris, tenen el dret de participar en el repartiment de beneficis socials, el dret preferent de subscripció per a emissió de noves accions, el dret d'assistència i vot a les juntes d'accionistes, el dret a impugnar els acords socials, i el dret d'informació sobre els temes que es tractin en la Junta d'Accionistes per poder emetre el seu vot.

Per acabar, el darrer tipus de societat mercantil és la **societat laboral**. La societat laboral és una societat anònima o de responsabilitat limitada en què la majoria del capital social, com a mínim un 51%, és propietat dels treballadors, que presten serveis retribuïts de manera personal i directa amb relació laboral de caràcter indefinit.

El capital social d'aquest tipus de societat mercantil es divideix en participacions o en accions, per bé que un soci no pot tenir una participació superior al 33%, o al 49% si es tracta d'una entitat pública. Existeixen dos tipus de participacions o accions: les laborals, que pertanyen als socis treballadors, i les generals, que pertanyen als socis no treballadors. Aquest tipus de societat pot contractar treballadors no socis, tot i que amb certes limitacions. Ara bé, aquests treballadors no socis tindran preferència en la transmissió d'accions o de participacions per part d'altres socis. La raó social de la societat laboral estarà formada per qualsevol nom seguit de les expressions «societat anònima laboral» o «societat de responsabilitat limitada laboral».

Quant a la seva constitució, les societats laborals s'han de formalitzar en escriptura pública i s'han d'inscriure al Registre Mercantil. Prèviament, han d'estar inscrites al Registre de Societats Laborals, que depèn de la comunitat autònoma.

Pel que fa a les societats d'interès social cal destacar la societat cooperativa. La **societat cooperativa** és una associació de persones físiques o jurídiques amb necessitats i interessos comuns, que desenvolupen una activitat empresarial. Aquest tipus de societat pot ser de primer grau, quan té tres socis, o de segon grau, quan en té dos. En tot cas, les cooperatives poden tenir associats que aporten capital i reben interessos a canvi.

Pel que fa a les característiques generals, la responsabilitat dels seus socis es limita al capital aportat, tot i que els estatuts poden determinar el contrari. El capital social vindrà fixat pels estatuts, però cap soci pot tenir una participació superior al 25% en les cooperatives de primer grau o del 45% en les de segon. La raó social ha d'incloure l'expressió «societat

Economia de l'empresa. Batxillerat 1

cooperativa» i el 30% dels excedents obtinguts s'ha de destinar al fons de reserva obligatori i al fons d'educació i de promoció.

Entre els principals òrgans de la societat cooperativa trobem l'assemblea general, el consell rector, el comitè de recursos i els interventors.

Finalment, cal esmentar que els seus socis tenen una sèrie de drets com, per exemple, participar en les activitats de la cooperativa o bé rebre la informació necessària per a l'exercici dels seus drets i el compliment de les seves obligacions.